

Таким чином, система електронного нотаріату в Україні знаходиться на етапі становлення. Очікуваними перспективами є її функціонування на рівні, який дозволить учасникам відносин вчасно та надійно отримувати нотаріальні послуги, та формування надійної електронної системи захисту інформації.

Література:

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України; Програма від 01.12.2022 № 2807-IX. *Liga.Zakon* : вебсайт. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/T222807?_ga=2.264172364.1350806212.1784536246-38805987.1760951423#_gl=1*1v2vyy6*_gel_au*MTYxNTIxNzc2My4xNzg0NTM2MjMy
2. Про систему. *Е-нотаріат* : вебсайт. URL: <https://e-notariat.minjust.gov.ua/#About>
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 1406 від 29 грудня 2023 року «Деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи е-нотаріату». *Liga.Zakon* : вебсайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP231406?an=38>
4. Постанова Кабінету Міністрів України № 619 від 30 травня 2024 року «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо реєстрації вчинених нотаріусами нотаріальних дій в Електронному реєстрі нотаріальних дій». *Liga.Zakon* : вебсайт. URL: https://ips.ligazakon.net/document/kp240619?an=21&ed=0000_00_00

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-580-1-83>

АКТУАЛЬНІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИ- ЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Божик Валерій Іванович,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального права та процесу

Державний податковий університет

м. Ірпінь, Україна

Сучасний розвиток підприємництва в Україні супроводжується активною цифровізацією господарських процесів, використанням електронного документообігу, інформаційних систем управління бізнесом,

цифрових платіжних інструментів та автоматизованих систем бухгалтерського обліку. Водночас це сприяє виникненню нових форм кримінальних правопорушень у сфері підприємницької діяльності, які характеризуються високим рівнем латентності, використанням складних фінансово-господарських схем, значних масивів електронної інформації та різноманітних способів приховування протиправної діяльності. За таких умов особливого значення набуває вдосконалення криміналістичного забезпечення діяльності органів досудового розслідування шляхом визначення типових слідчих ситуацій та розроблення алгоритмів їх вирішення.

У криміналістичній науці слідча ситуація розглядається як сукупність умов, обставин та інформації, що складаються на певному етапі розслідування і впливають на прийняття процесуальних та тактичних рішень слідчим. Ситуаційний підхід дозволяє оцінити наявний обсяг доказової інформації, визначити перспективні напрями її отримання та обрати найбільш ефективні засоби доказування [1, с. 112]. Зміст слідчої ситуації визначається характером наявної доказової інформації, можливістю доступу до її джерел, кількістю встановлених учасників кримінального правопорушення, а також професійною підготовкою слідчого та рівнем протидії розслідуванню.

Специфіка кримінальних правопорушень у сфері підприємницької діяльності полягає в тому, що основна доказова інформація міститься у фінансово-господарських документах, податковій звітності, банківських операціях, електронних системах обліку та цифрових комунікаціях між учасниками господарської діяльності. Саме тому ефективність розслідування значною мірою залежить від своєчасного виявлення, фіксації та дослідження таких джерел доказів.

На формування слідчих ситуацій під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері підприємницької діяльності найбільше впливають джерело отримання первинної інформації про кримінальне правопорушення, спосіб його вчинення, наявність відомостей про особу правопорушника, кількість учасників протиправної діяльності та заходи, спрямовані на приховування її слідів [4, с. 108]. Відповідно до джерела надходження первинної інформації доцільно виокремлювати кілька типових слідчих ситуацій.

Однією з найпоширеніших є ситуація, коли кримінальне провадження розпочинається на підставі матеріалів оперативних підрозділів. У такому випадку слідчий отримує попередню інформацію щодо способу вчинення кримінального правопорушення, можливих учасників, місць зберігання документів та інших джерел доказів. Першочерговими завданнями стають перевірка отриманих відомостей процесуальними засобами та забезпечення збереження доказової інформації. Особливого

значення набувають тимчасовий доступ до речей і документів, проведення обшуків, оглядів, отримання відомостей із державних реєстрів та банківських установ [3, с. 267–268].

Іншою типовою слідчою ситуацією є надходження заяв або повідомлень про кримінальні правопорушення від суб'єктів господарювання, громадських організацій чи окремих громадян. Особливістю такої ситуації є фрагментарність первинної інформації, яка потребує перевірки та уточнення. У цих випадках важливе значення мають допит заявника, встановлення можливих свідків, аналіз документів, електронного листування та інших матеріалів, здатних підтвердити викладені обставини.

Окремим різновидом цієї ситуації є повідомлення про вимагання чи одержання неправомірної вигоди службовими особами під час здійснення господарської діяльності. За таких обставин необхідним є документування не лише факту передачі неправомірної вигоди, а й зв'язку між нею та відповідними діями чи бездіяльністю службової особи. Для цього можуть використовуватися негласні слідчі (розшукові) дії, контроль за вчиненням злочину та інші передбачені законом процесуальні механізми [3, с. 267–268].

Третьою типовою слідчою ситуацією є початок кримінального провадження за результатами перевірок, ревізій або аудиторських досліджень контролюючих органів. У таких випадках слідчий уже має певний масив документально зафіксованої інформації про можливі порушення законодавства, причетних осіб та відповідні господарські операції. Разом із тим результати перевірок не завжди свідчать про наявність складу кримінального правопорушення, тому потребують ретельного аналізу та перевірки з урахуванням усіх елементів складу кримінального правопорушення [4, с. 108].

Важливе значення під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері підприємницької діяльності має використання спеціальних знань. Складність фінансово-господарських операцій, значні обсяги документації та активне використання цифрових технологій зумовлюють необхідність залучення спеціалістів і призначення судових експертиз. Найчастіше виникає потреба у проведенні економічних, почеркознавчих, технічних та комп'ютерно-технічних експертиз, результати яких дозволяють встановити зміст господарських операцій, підтвердити підrobлення документів, виявити зміни в електронних системах обліку та визначити розмір заподіяної шкоди [1, с. 112].

Особливої актуальності набуває робота з електронними доказами, оскільки значна частина господарських операцій здійснюється із використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Відомості про фінансові операції зберігаються у банківських системах, первинні документи створюються з використанням кваліфікованих електронних

підписів, а ділове листування відбувається через електронну пошту та месенджери. Це потребує використання сучасних криміналістичних засобів дослідження цифрової інформації та залучення фахівців у сфері інформаційних технологій.

Таким чином, типові слідчі ситуації під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері підприємницької діяльності відображають закономірності отримання та використання доказової інформації в умовах сучасної економіки. Їх систематизація сприяє підвищенню ефективності досудового розслідування, забезпечує своєчасне отримання доказів та мінімізує ризики втрати важливої інформації. В умовах цифровізації господарської діяльності особливого значення набувають удосконалення методики роботи з електронними доказами, використання спеціальних знань та належна взаємодія між слідчим, прокурором, оперативними підрозділами і спеціалістами різних галузей знань.

Література:

1. Мірковець О. М. Розслідування розбоїв, вчинених організованою групою в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Маріуполь, 2021. 258 с.
2. Методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. / О. І. Гарасимів, О. М. Дufenюк, О. В. Захарова та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 312 с.
3. Харкевич Ю. І. Криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії : дис. ... докт. філософії : 081 Право. Київ, 2024. 222 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-580-1-84>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ОЦІНЮВАННЯ ГЕНДЕРНОГО ВПЛИВУ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Полюшко Алла Валеріївна

здобувач

*Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Сучасний розвиток інформаційного суспільства, стрімке впровадження цифрових технологій у діяльність органів державної влади та